

A szeged-csanádi zsinatról

KISS IMRE

Született Szegeden. 1979-ben szentelték pappá. 1987-ben Rómában a Szent Gergely Egyetemen szerzett licenciátusi fokozatot, 1990-ben Budapesten általános teológiai doktori fokozatot. Jelenleg a Szegedi Hittudományi Főiskola Dogmatika tanszékén liturgiát tanít, valamint Szeged-Tarjánvárosban plébános.

A cél: az evangelizáció

Ha visszagondolok a Szeged-Csanádi Egyházmegye zsinatára, eszembe jut az a bizonytalanság és az a remény, amely eltöltött bennünket a zsinat meghirdetésekor.

Megértettük, hogy a II. Vatikáni zsinatot fel kell fedoznünk a magyar egyház számára, s szellemiségét magunkévá kell tennünk. Tudjuk, hogy majd egy évtizedig nem engedték lefordítani a zsinati okmányokat, és ezt követően sem itatták át teológiai oktatásunkat, következésképpen az igehirdetést és a katekézist sem, nem beszélve arról, hogy a 1980-as évekig a világiak nagy részt ki voltak zárva a teológiai tanulmányokból.

Természetesen nemcsak a zsinati okmányok megvalósítását és alkalmazását láttuk a zsinat egyik céljának, hanem az azóta megjelent különféle egyházi megnyilatkozások, pápai enciklikák, püspöki szinódusok dokumentumait is. Ez az alapja a helyi megújulásnak. Ezek adják meg a fő irányvonalakat, amelyeket valóban alkalmaznunk kell a helyi viszonyokhoz.

Abban láttam és látom az egyházmegyei zsinat nagy lehetőségét, hogy segít az új(ra)evangelizálásban. Először is szembe kellett nézni a ténnyel: nem vagyunk katolikus vagy keresztény ország. Egyházmegyénkben sem más a helyzet: a valóság az, hogy egyházmegyénkben a lakosságnak csak mintegy 5%-a gyakorló katolikus.

A zsinat fő célja tehát ebben rajzolódott ki: újra kell evangelizálni egyházmegyénket! Ehhez az első lépés saját magunk újraevangelizálása. Vagyis meg kell térnünk az Evangéliumhoz. Új módon és mélyebben kell megértenünk központi üzenetét. Azt, hogy Isten minden embert üdvözíteni akar, és hogy Jézus Isten országát elhozta a földre, és ennek az országnak a törvénye: az Új parancs, a kölcsönös szeretet.

Azzal a hittel fogtunk a zsinati munkához, hogy az egyházat a Szentlélek vezeti, s mindig új, sőt gyakran meglepő utakra viszi. A régi módszerek ma nem hatékonyak. Nem elég harangozni, nem elég meghirdetni, hogy hittant tartunk, nem elég régi intézményeket visszaállítani. Észre kell vennünk, ki kell tudnunk olvasni a körülményekből az „idők jeleit”, amelyek Isten üzenetét tartalmazzák számunkra.

Ma új hangsúlyt kapott néhány igazság. Például az, hogy a legalapvetőbb és legfontosabb hivatás: a keresztségi hivatás, vagyis a „királyi papság”.¹ II. János Pál pápa a vele készített interjúban így

¹Pét 2,9

²Átlépni a remény
küszöbén, JLX Kiadó,
1994, 40.

³Lumen Gentium 4.

nyilatkozott: „Ha belegondolunk, sokkal többet jelent a christianus (keresztény), mint az episcopus (püspök), még ha Róma püspökéről van is szó.”² A másik súlyponti kérdés a közösség. Az egyház ott és akkor vonzó, ahol és amikor közösségként él. A II. Vatikáni zsinat szerint „az egész egyház az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységéből egybegyűlt nép”³, amelyben a Szentháromság élete tükröződik. Végül pedig: az egyház küldetése az egész világra szól; ha ezt a szerepét nem tölti be akkor létének nincs értelme.

Miután Gyulay Endre püspök úr meghirdette a zsinatot, elkezdődött a legtágabb körű témagyűjtés a papok között, s a képviselőtestületeken keresztül a világiak között is. A beérkezett javaslatokat tizenöt témakörben csoportosította a főpásztor: a hét szentség, hitoktatás, iskola, ifjúsági pasztoráció, felnőttképzés, kommunikáció, speciális lelkipásztori feladatok, világi hívek és egyházközösség stb...

Ezután a püspök úr kinevezett tizenöt papot, és megbízta őket, hogy a rájuk bízott témával kapcsolatban alakítsanak ki egy bizottságot, amelyben természetesen világiak és szerzetesek is legyenek, és ez a bizottság dolgozzon ki egy dokumentumot. Ezek egybegyűjtéséből készült az első munkadokumentum-tervezet, amelyet megkapott a papság, hogy a képviselőtestületekben és a plébánián szélesebb körben tanulmányozzák és javaslataikkal egészítsék ki.

Ekkorra a papság mintha belefáradt volna a zsinati munkába (talán föl se fogta a benne rejlő lehetőséget, és a napi tennivalók fölemésztették erejét), s kezdett befagyni a zsinati folyamat. Ekkor jött egy új ötlet. Mi lenne, ha Szegeden meghirdetnénk egy széles körű zsinati fórumot? Püspök úr jóváhagyásával meg is tettük. Összehívtuk azokat, akiről úgy gondoltuk, szeretnének tenni valamit az egyházmegye megújulásáért. Egy kis csapat készítette elő ezt az első fórumot. Több mint hetven résztvevő jött mintegy tizennégy plébániáról és különböző egyházi intézményekből. Az volt a benyomásunk, ezzel sikerült az embereket fölráznunk, és elindítanunk a dialógust aulisták, teológiai tanárok, plébánosok, káplánok, férfi és női szerzetesek, különböző lelkeségi mozgalmakhoz tartozó világiak, plébániai munkatársak, értelmiségiek és fizikai munkások, felnőttek és fiatalok között. Úgy váltunk el, hogy ezt folytatni kell, esetleg rendszeressé tenni. Bennünk, szervezőkben pedig felébredt a felelősség az egyházmegye többi része iránt.

Kialakult egy tizenkét fős „fórum-tanács”, amelynek tagjai a legkülönfélébb hivatásokat, életállapotokat, és lelkiségeket stb. képviselték, s együtt kerestük a „Hogyan tovább?”-ot. Éreztük, hogy először nekünk kell őszinte párbeszédben és mély közösségben lennünk egymással, s ezzel segíthetjük a legjobban a zsinatra való készülést az egész egyházmegyében. Ismét felkerestük a püspököt, hogy megkérdezzük a véleményét, és kérjük támogatását.

Miután ezt megkaptuk, felosztottuk magunk között az egyház-megyét, és másfél év alatt végiglátogattuk a nyolc espereskerületet. Minden espereskerületben próbáltunk összehívni egy-egy fórumot. Először az esperest látogattuk meg, aztán lehetőleg a kerületben lévő többi papot is fölkerestük. Elmeséltük a szegedi fórumot, s megkérdeztük, lehetne-e náluk is tartani. Így jöttek létre a vidéki fórumok, ahol teret biztosítottunk a vélemények, tapasztalatok és ötletek cseréjének. A világiak megtapasztalhatták, hogy fontos a véleményük, az egyház jövőjéért közös felelősséggel tartozunk. A plébánosok is úgy érezték, hogy új távlatok nyílnak előttük. A helyi eredmények az espereskerület, illetve az egyházmegye egységében megkapták a maguk súlyát. Formálódott az egyházmegyei identitás is, ami a frissen újjárajzolódtott egyházmegye-határok után egyáltalán nem volt magától értetődő.

A zsinati fórum-tanácsban és a különböző helyeken tartott zsinati fórumokon egyre jobban megértettük, hogy a zsinat igazi gyümölcse az lehet, ha a zsinati folyamat a zsinat bezárásával nem ér véget, hanem zsinatoló egyház maradunk.

Püspök úr kinevezett egy négy papból álló előkészítő bizottságot, amely három hónapon keresztül dolgozott a beérkezett anyagok egyeztetésén, hogy elkészítse a zsinat elé megvitatásra kerülő végleges munkadokumentumot. Az állandó tagok mellett minden téma földolgozásánál jelen volt a témának megfelelő bizottság vezetője és lehetőleg a bizottság valamelyik világi tagja is. Az általuk elkészített anyag mint végleges munkadokumentum került a zsinati küldöttek elé.

A zsinat lefolyása

1995. június 18-24-ig tartott a Szeged-Csanádi Egyházmegye zsinata a Szeged melletti Domaszék-Zöldfáson a Katolikus Ifjúsági Központban. A zsinaton 95 személy vett részt. Ebből 18 megfigyelő (általában a különböző egyházmegyék küldöttei), akik szavazati joggal nem rendelkeztek. A rendes tagokból 43 pap és 34 világi volt, 67 férfi és 10 nő. Igen intenzív és kreatív időszakot éltünk át. Ahogy püspök úr is írta a zsinati könyv *Bevezetésében*: „Igazi testvéri lelkesületben, jóakaró kritikával és építő javaslatokkal folyt le a hét”. A zsinat résztvevői magától értetődően azonosultak a *Bevezetés* másik gondolatával: „...itt Isten üzenete van előttünk: »Ahol ketten vagy hárman együtt vannak az én nevemben, ott vagyok velük«”.

A zsinatnak egyik fontos pillanata volt Angelo Acerbi pápai nuncius látogatása, aki rövid beszédet intézett a jelenlévőkhöz:

„Úgy látom, ezen az összeövetelen jó arányban vannak a papok és világiak. A zsinat első gyümölcse éppen ez, hogy együtt éljük meg és együtt tanulmányozzuk a közös problémákat. A magyar egyház másik jellegzetessége, hogy létezik egységfolyamat, de elég nagy különbözőségek is vannak. Ebben az értelemben Önök szerencsésebb helyzetben vannak, mert arról híres ez az egyházmegye, hogy nyitott. Itt jó az együttműködés a teológiai tanárok és növendékek, hallgatók között. A pápa azt mondja,

hogy a harmadik évezred eljövételétől várjuk az egyház új virágzását, tavaszát. Ezt a II. Vatikáni zsinat szellemének őszinte, mély, hatékony alkalmazása hozhatja meg. Azt gondolom, hogy az Önök zsinata pontosan ebbe a perspektívába illeszkedik bele.”

A zsinati dokumentumot az 1995. szeptember 24-i határozatával a megyéspüspök jóváhagyta azzal, hogy 1995. Advent első vasárnapjával a zsinat rendelkezései érvénybe lépnek.

Jelenleg az egyházközszégi képviselőtestületekben igyekszünk közösen megismerni a zsinati tanítást, és megbeszélni, hogyan lehet a konkrét egyházközszégben megvalósítani. Másrészt az eszperesi kerületek megbeszéléseinek is ez a témája.

Nagy haszna az egyházmegyei zsinatnak, hogy azóta egyházmegyei szinten több szempontból egységesebb a szentségi lelkipásztorkodás, realisabb a papi szolgálatról és életről való képünk, nagyobb a világi hívek megbecsülése és bevonása, ismertebbek és elismertebbek a különböző lelkiségi mozgalmak. Ugyanakkor sokunkban igény lenne arra, hogy összességében is lássuk, mi változott, újult meg az egyházmegyében, mi az, ami nem változott, pedig kellett volna, és miért nem? Ez akkor lenne lehetséges, ha évente lenne valamilyen fórum, ahol a zsinati küldöttek ismét összejönnének. Ugyancsak sokan várokozunk a nemzeti zsinatra. Jó lenne szellemi, lelki erőinket összefogni Magyarország újraevangelizálásához, hogy a jó kezdeményezések, a megújulás járható útjai nem maradjanak elszigetelt jelenségek.